

B2-páholy

Szeretünk nevetni, be kell valljuk. Azt is, hogy mostanában kevesebbet nevetünk, mint régen. Mostanában inkább csak szeretnénk nevetni. Talán mert régen nehezebb volt. A nevetés pedig segített. Talán, mert ma valamiért és valahogy nehezebb, talán mert úgy tűnik fel számunkra, hogy ma már a nevetés sem segít rajtunk. Persze kinek a nevében beszélek én itt többes szám első személyben? Nem tudom. Lehet, hogy nem is kéne! Annyit gondolok erről, hogy a nevetés valahogy felül tudja írni a nehézségeket. A nehézségeinket. Akár bennünket. Egy nemesebb létformával. Aki nevet, az fölül tud emelkedni a körülményein. A nevetéshez nem kell feltétlenül humor. De a humorhoz hozzátartozik a nevetés.

Humorát veszített korban élünk. Ennek nyilván ellentmond az a rengeteg duma-színház és ki- és bebeszélő show, amikor hivatásos nevetetők nevetetik az embereket. Néha sok humorral, néha kevesebbel. Ők beszélnek, mondják, mi meg hallgatjuk és nevetünk. De nem is róluk és ezekről a műsorokról van szó, melyekben azért a humort legtöbbször a poénkodással cserélik fel. Ilyen mindig volt és mindig lesz, ahogy a színház, a mozi, a tévé, immár a net is van, és valamilyen formában megmarad.

Általában veszett ki a humor belőlünk, ha lehet azt mondani, társadalmi szinten. Nem nevetnek az emberek. Felmérések állapítják meg, hogy a magyar emberek Európában talán a legkomorabbak az utcán. Mennek gondterhelten, magukba mélyedve, nem látva meg azt, ami körülöttük van. Nem tudnak fölül emelkedni a létezésüknek, az életüknek, a sorsuknak, nem tudnak túlemelkedni azon, amit nap mint nap megélniük kell. És itt el szabad gondolkodnunk azon, hogy mit kell nap mint nap megélnünk.

Pedig vége a puha diktatúrának is, demokrácia van, amit olyan régóta vágyott mindenki megélni. Ez a *megélni* egyre inkább a *túlélni* szinonimájává válik a köztudatban. A legárgulkodóbb jelenség egyébként, hogy eltűntek a napi, aktuális viccek. Poénonok vannak, régi viccek felmelegített, mára vonatkoztatott változataival szórakoztatják egymást azok, akik még nem mondtak le végérvényesen arról, hogy ilyesmin nevessejenek. Általában nincsenek viccek. Konkrétan persze még léteznek, sokféleképpen. De ahogy régebben, úgy már nem. Lehet, hogy kimentek a divatból. Vagy elnémultak, mert nincs befogadó közegük. Az is lehet, mára elfogyott a termőtalajuk. Viccelődtek Rákosin, már ha mertek, Sztálinon és Leninen, már akik mertek, viccelődünk Kádáron, Brezsnyeven és a többieken, mert szabad volt. A humorunk volt szabad, ha mi nem is voltunk azok. Tudtuk ezt, és szükségünk volt rá, hogy valamink legalább szabad legyen. És most, amikor szabadok vagyunk, és bizonyos keretek között mindent szabad, mintha ebbe a nagy szabadságba nem hoztuk volna át a humorunkat.

Ez hogy lehet, kérdezhetjük, és sokféle válasz veheti el a maradék kedvünket. Annyi bizonyos, hogy a humor mentális – bizonyos szempontból morális – állapot. Nem feltétlenül csak humorérzék kérdése, hogy van-e vagy nincs. A humorérzékünket általában nem veszítjük el. A humorunkat igen. A humor nem valami ellen van feltétlenül, hanem valamiért, leginkább. Manapság is lelkielő kell(ene) hozzá, megfelelő belső állapot, ami lehetővé teszi, hogy a gondjaink, feszültségeink, szorongásaink, ostobaságaink és esendőségeink fölé emelkedjünk, és nevéssünk azokon. Külön-külön, ha együtt már nem megy. A humor kiemeli a meghatározottságaink közül, és azt a képzetet kelti, nem tévképzetet, hogy lehet a keserű világot keserűség nélkül szemlélni, hogy a megszorítottságaink fölött el lehet akár iróniával, akár szelíd megengedéssel töprengeni. Elképzelhető, hogy még visszajön a humorunk, talán még nevetünk ma-

gunkon is, nem csak másokon, és nem csak talmi és csikorgó nevetésekhez segít hozzá bennünket a humorunk. A humorunk, ha még nem vesztettük el teljesen és visszavonhatatlanul. Fontos ez? Talán. Mert humor nélkül embertelenné válik a világ. Mi pedig, újabb talán, nem akarunk egy elembertelenedett világban élni. Kik azok a mi? És hol akarunk nevetve élni? Hagyjuk...

Zalán Tibor

E számunk szerzői

- Bakonyi Péter** (1949) – újságíró, előadóművész, szociológus, dramaturg, Budapest
- Baley Endre** (1962) – költő, író, Budapest
- Benyhe János** (1926–2010) – irodalomtörténész, műfordító
- Biró József** (1951) – költő, performer, Budapest
- Bozók Ferenc** (1973) – költő, esszéista, Kecskemét
- Búzás Huba** (1934) – költő, Veszprém
- Csáji Attila** (1939) – festőművész, grafikus, fényművész, holográfus, Budapest
- Csáji Gyöngyvér Dorottya** (2004) – tanuló, Budapest
- Csáji László Koppány** (1971) – író, kulturális antropológus, Budapest
- Dinók Zoltán** (1981) – író, Kecskemét
- Ébert Tibor** (1926) – író, költő, drámaíró, zeneművész, Budapest
- Füleki Gábor** (1980) – középiskolai tanár, költő, Gyöngyössolymos
- Gátai Zoltán** (1963) – tanár, műfordító, költő, Pécs
- Gyárfás Endre** (1936) – költő, író, drámaíró, Budapest
- Gyöngyösi András** (1954) – ménökstanár, zongoratanár, költő, író, Dijon (Franciaország)
- Halmy György** (1954) rendező, Budapest
- Hétfári Andrea** (1975) – költő, író, meseíró, könyvtárstanár, Budapest
- Horváth Ferenc** (1948) – sakktanár, költő, Veresegyháza
- Jahoda Sándor** (1976) – költő, Budapest
- Kállay Kotász Zoltán** (1969) – író, szerkesztő, Budapest
- Kiss Anna** (1939) – író, költő, drámaíró, Budapest
- Komor Zoltán** (1986) – újságíró, író, Nyíregyháza
- Kovács Gergő** (1981) – antikváriumi eladó, Budapest
- Kuntur, Jan** (1970) – orosz író, költő, Budapest/Perm
- Laczkó András** (1943) – irodalomtörténész, kritikus, Balatonlelle
- Lévai Ádám** (1967) – grafikusművész, Tata
- Marton Réka Zsófia** (1987) – egyetemi hallgató, Budapest
- Németh András** (1956) – költő, egyéni vállalkozó, Budapest
- Ócsai Károly** (1938–2011) – szobrász- és éremművész
- Oszkó Edina** (1975) – fordító, PhD-hallgató, Budapest
- Pásty Júlia** (1944) – író, Szeged
- Porkoláb Ádám** (1988) – PhD-hallgató, Pécs
- Racskó Erzsébet** (1964) – újságíró, Budapest
- Sarusi Mihály** (1944) – író, költő, esszéista, újságíró, Balatonalmádi
- Schreiner Dénes** (1969) – filozófus, főiskolai tanár, Budapest
- Sigmond István** (1936–2014) – író
- Stepanović, Predrag** (1942) – író, műfordító, Szentendre
- Suhai Pál** (1945) – költő, tanár, Budapest
- Surján László** (1941) – orvos, politikus, az EP alelnöke
- Szokolczay Lajos** (1941) – irodalomtörténész, kritikus, Budapest
- Szekeres Mária** (1948) – nyugdíjas, Újrnafő/London
- Széles Klára** (1936) – irodalomtörténész, Budapest
- Szilágyi Perjesi Katalin** (1965) – amatőr író, Algyő
- Szondi György** (1946) – szerkesztő, műfordító, irodalomtörténész, Budapest
- Támba Renátó** (1987) – oktató, Eger
- Vándor Anna** (1941) – tolmács, műfordító, Budapest
- Wehner Tibor** (1948) – író, művészettörténész, Budapest
- Zalán Tibor** (1954) – költő, író, drámaíró, Budapest